
EVEREST

2019

tamadres.com

SELAHATTİN ÖZPALABIYIKLAR

Editör, çevirmen, yazar. Çubuklu, 1955. *Evet* gazetesinde muhabir ve redaktör olarak çalıştı, gazetenin günlük çapraz bulmacasını hazırladı (1981). *Bilgilik Webster* (1987-1988) ve *Temel Britannica* (1988-1991) ansiklopedilerinde yazar, çevirmen ve redaktör olarak çalıştı. Yapı Kredi Yayınları'nda düzeltmen, editör ve şef editör (1993-2009), Doğan Kitap'ta (2010-2014) ve Sel Yayıncılık'ta editör olarak (2017-2018) çalıştı. Şiir, öykü ve deneme seçkileri ile bir şehir monografisi hazırladı. *Kitaplık* dergisi yayın kurulu ile *Çevirmenin Notu (Ç.N.)* dergisi danışma kurulu üyeliğinde bulundu. İthaki Akademi'de iki editörlük atölyesi düzenledi: "Editörlük 101: Editörlüğe Giriş" ve "Editörlük 1001: Derin Editörlük."

İlk kitabı Jorge Luis Borges'ten çevirdiği şiirlerden bir derlemeydi. Anna Kavan ve William Blake'ten Türkçede ilk kitaplaşmış çevirileri yaptı. Şiir, deneme ve çocuk kitapları çevirdi. Ayrıca pek çok şair ve yazardan yaptığı "perakende" çevirilerle kitap ve dergilerde yer aldı. Pablo Neruda'dan çevirdiği bir uzun şiir e-kitaplaştı.

Akşamlık dergisinde 52 hafta (10 Mayıs 2002-2 Mayıs 2003) boyunca yazımın-kâğıdın-kitabın her şekline-her evresine ilişkin küçük-büyük/ciddi-komik/önemli-önemsiz/eğlenceli-dokunaklı her şeyden söz etmeye çalıştığı "Küçük Kitap Müzesi" başlıklı bir sayfa hazırladı. Pek çok dergide deneme-değini yazılarıyla görüldü, ayrıca İlhan Berk üzerine bir kitapçık yazdı.

Kendi kitabı *Göndermeler: Yazı, yanıt, söyleşi, anı* Ekim 2018'de Everest Yayınları'ndan çıktı. Anna Kavan'dan çevirdiği *Julia ve Bazuka* ile Brian Dillon'dan çevirdiği *Denemecilik* yayına hazırlanıyor.

italik benim
*yazı, yanıt,
söyleşi, anı*

**SELAHATTİN
ÖZPALABIYIKLAR**

tamadres.com

§

T
E
S
M
R
E
N
E
D
E

Yayın No 2019

Deneme 119

İtalik Benim

Yazı, yanıt, söyleşi, anı

Selahattin Özpallabıyıklar

Editör: Murat Çelik

Kapak tasarımı: Emir Tali

Sayfa tasarımı: Muzaffer Aysu

© 2021, Selahattin Özpallabıyıklar

© 2021, bu kitabın tüm yayın hakları

Everest Yayınları'na aittir.

1. Basım: Nisan 2021

ISBN 978-605-185-592-9

Sertifika No: 43949

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık

Matbaa Sertifika No: 45099

Çiftelavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8

Bayrampaşa/İstanbul

Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI

Ticarethane Sokak No: 15 Çağaloğlu/İSTANBUL

Tel: (0212) 513 34 20-21 Faks: (0212) 512 33 76

e-posta: info@everestyayinlari.com

www.everestyayinlari.com

www.twitter.com/everestkitap

www.facebook.com/everestyayinlari

www.instagram.com/everestyayinlari

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

İÇİNDEKİLER

İlk Adımlar, Başlangıçlar

[İlk Adımlar].....	15
Gramsci'nin Mektupları.....	17
Çocukta Şiir	22
<i>Şairin Seyir Defteri</i> . Rota: Şiir. Yıl: 1980.....	26
Muzır Bir Mukaddime.....	29
<i>Örümcek Kadının Öpücüğü</i> Üstüne.....	34
<i>Carmen</i> ve <i>Kanlı Düğün</i> Üstüne	37
V.B. Bayrıl Vafında Yazı	42

Borç Defteri

Tartışmalar, Tanıklıklar.....	47
Talat Tekin Üzerine.....	52
Feldmareşal Moltke'ye Mektup.....	57
Etkiler Bağlamında <i>Tristram Shandy</i> , ya da Shandy'ciler Buraya, Yumruk Havaya!.....	60
Kaynakçaların Gerekliği: Bir Örnek.....	65
“Aklar”dan Bir Şiiri “Kareler” Formunda Yenidenyazma Denemesi	67
Asaf Hâlet Çelebi Üzerinde Bazı Dikkatler	69
[Sergi İçin Pano Metni: “Sahne ve Kostüm Tasarımı: Abidin Dino”].....	74
Hepsini Temsilen Turhan Abi İçin.....	77
[Sergi İçin Pano Metni: “ <i>Deniz Eskisi</i> (Şiirin Gizli Tarihi’ni de İçererek), 1982”].....	78
İlhan Berk (Akrostiş)	79

Hulki Aktunç İçin Ne Dediler? (Soruşturma: B. Vahapoğlu)	85
Ali Teoman İçin (Dosya: M. Aydoğan)	88

Size Bir Kitap Dolayısıyla Kendimden Bahsedeceğim

“Gencölmek”	93
Kendi Romanını Kendin Yaz	95
<i>Hiç Değilse Ölüm Var</i>	99
Bahçede Bir Şen Kirpi	103

Metindışı

[Arka kapak yazısı: A. Maalouf, <i>Afrikanlı Leo</i>]	109
[Kulak yazısı: J. Joyce, <i>Ulysses</i>]	110
İki Venedik Cami, İki Parma Menekşesi (<i>Umutsuz Bir Aşkın Şairi / Emily Dickinson'dan Seçilmiş Şiirler</i>)	112
[Arka kapak yazısı: A.H. Çelebi, <i>Şiirler</i>]	114
[Sergi davetiyesi: “Fernando Pessoa ve Şürekâsı”]	115
Genişletilmiş İkinci Basım İçin Sunuş (C. Sılay, <i>Hüsran Filizleri</i>)	116
Sunuş (R.E. Anlı, <i>Bağlar Güzeli: Üzüm ve Üzüm Kültürü</i>). 120	
[Arka kapak yazısı: M. Eloğlu, <i>İstanbul</i>]	122
Tersine Takriz ya da Bir İstikrazın İlk Taksidi (D. Hızlan, <i>Kitaplarla Kültür Turu</i>)	123
[Arka kapak yazısı: S. Kaplan, <i>Geç Kalan Adam: Ahmet Hamdi Tanpınar</i>]	126
[Arka kapak yazısı: S. Kaplan, <i>Geleceği Elinden Alınan Adam: Oğuz Atay</i>]	127
Çevirmenin Notu (I. Kaminsky, <i>Sağır Cumhuriyet</i>)	128

Intentio Editoris

Kitabın Arkasındaki Yazar (Dosya: M. Öztürk).....	135
Editör Ne İş Yapar? (Dosya: F. Ergün).....	138
Adı Künyede Saklı (Editörler Anlatıyor) (Soruşturma: B. Aşçı Gürel)	140
“Titizlenmek, Kurcalamak, Didiklemek”: Editörlük (Röportaj: M. Erkmen).....	146

Personæ

<i>Atmosfer Yolculuğu</i>	153
---------------------------------	-----

Sanat Uzun, Fırsat Gani – Velakin Oğlan Tembel!

Müzik ve Ben	163
--------------------	-----

Kavgaya Bize Gidelim!

Yakınımızda Bir Adadan Uzak Şiirler	169
Fethi Naci'ye Açık Mektup ya da Bir Köşe Yazısını Yazmak, Ama Önce Düşünmek.....	172
[Gına Geldi]	175
Atilla Birkiye Masalları	176
Bizden Gizlenen Mücevherler	181
“Türk Ansiklopedisi”nde “Türk Şairi”	186
Düşüncesiz Bir Düşünce Sözlüğü	188
Moruktan Al Haberi.....	191
Kütür Kütür Kültür Bakanlığı!	193

Şehrengizler

Bozkırdaki Çekirdek	197
Şehirler İçinde Bu Şehir, Şairler İçinde Bu Şair	201
Galata Kulesi.....	206

Kaç Cümleye Kadar Alabiliyoruz?

Çevirmenler ve Çeviri Korsanlığı..... 221

Müteferrik

Bir Çevirmeni Beş Yıl Meşgul Etmek İstersen	215
“Anadili”ne Dışarıdan Bakmak	217
Yüz Yıllık Kitap Dergisi Ha! Hayret!.....	221
Halid’in T’si ya da <i>Hikâye</i> ’yi Kim Yazdı?.....	239
Gergedanınız İyi Yolculuklar Diler	242
Şelalenin Ardı	244
Bir Akşam Bir Diyalogda Lorelei	247
Lodore’un Sesi	246
Ne Yaygara!	260

Fikri Sorulan Adam:

Röportaj (K. Senkopopovsky – G. Gezer).....	267
2011’den Seçtiğim 10 Roman.....	291
Selahattin Özpallabıyıklar’ın Seçtikleri.....	294
“Belki iki tip eleştiri var. Biri işin özünü yakalamaya çalışan yazılar; öbürü de ayrıntılı monografik çalışmalar.” (Söyleşi: T. Dereci)	297
Proust Anketi	328

Bkz. Göndermeler

*Bir Editör Notu: Bkz. (Söyleşi: Ö. Akcan).....	333
“Labirentimi kendi ellerimle inşa etmek...” (Söyleşi: S. Gümüş).....	347
“Okur ‘Sanki SÖ kendine bir anıt dikmiş bu kitapla’ desin istiyorum.” (Söyleşi: S. Gümüş).....	349
Selahattin Özpallabıyıklar ile Söyleşi (Söyleşi: D. Aker)	362

tamadres.com

Nihayet : Kendime

tamadres.com

*Hořtur elbet insanın adını matbu görmesi
Bir kitap bir kitaptır bomboş olsa da içi*

— Lord Byron

tamadres.com

İlk Adımlar, Başlangıçlar

Adıma aldırmayanlar zor alırlar bu yolu

— Behçet Necatigil, *Bile/Yazdı*'dan

tamadres.com

[İLK ADIMLAR]¹

Kız

Bir kız geliyordu karşıdan. Küçük bir şey. En fazla 12-13 yaşında. Güzeldi; çocukların mutlak güzelliği, mutlak surette güzelliği üzerine düşündüm. Üzerinde koyu renkli, galiba siyah bir hırka, hırkanın altında eski twist eteklere benzeyen, yani eteklerinde büzgülü birtakım şeyler, parçalar bulunan bir etek vardı. Etek beyaz, çiçek desenliydi. Bahar dalları gibi, diye düşündüm. Sol kolunda bir ekmek vardı kızın. Öğrenci kızların kucaklarında kitap taşımaları gibi dikine ve göğsünde tutuyordu ekmeği.

Kızın ardından üç çocuk geliyordu. Küçüktüler. Birini yalınayak sandım. Üstleri eski, kirliydi. Yanlarından geçiyordum – Biri şu ekmek bizim olsa dedi. Renksiz, neredeyse duygusuz bir sesle. Ama özlemliler, ekmeğe ve ekmeklere. Garip bir çelişki olduğunu düşündüm; sesle söylenen söz arasında. Özellikle içerdiği anlam yüzünden. Konuşan çocuğun kıza laf attığını sandım önce. Gerçekten yalınayak mı olduğunu bu anda merak ettim. Baktım, dönüp. Yalınayaktı.

Fanec

Otuzundaydı adam. Yirmisinde ya var, ya yoktu. Yüzü yıpranmıştı, gerekçem bu. Vücudu da. Neciydi bu? Ne iş yapardı? İşçi olabilir. İnsan işte. “İnsan dediğin kuş misali”. Çağrışımlar. Çağrışımların adamı demişti Macit bana. Hoşuma gitmişti bu. Gerçeği yansıttığı kanısındaydım. Kanısındayım. Belki de yanıldım. Yanılıyorum. Hoşuma gittiği için gerçeklik olarak ka-

1 Üçü de 1978 ya da 1979'da aynı günlerde yazıldı.

bulleniyorum. Küçük burjuvalık. Belki de, ya da, küçük burjuva görünme isteği.

Adam içiyordu. Kanlıca'da, birahanede. Fanec. Sanıyorum, sahiplerinin adlarının kısaltılmışı. Fahri-Necip mesela. Fanec. Bu birahaneye işçiler takılıyor çoğunlukla. Ama hafta araları. Garip, bu akşam cumartesi, bomboş. Herhalde yarın pazar diye evlerinde içmeyi yeğliyorlar.

Adam içiyor. Bunu okuyan da durmadan içtiğini sanacak herifin. Herif diyorsam, alışkanlık. Yoksa, sevdim herifi. Ve yazmayı istedim. Yazmasam deli olacaktım. Sait Faik. Sait'in insan sevgisi. Ben de seviyorum işte. İnsanları. Özer bir şiirinde diyordu. Yaşamayı senden çok sevdiğim için / İnsanları senden çok sevdiğim için.

Ahmet Zeki Titiz²

Şu gece yağın yağmur kayığı berbat ediyor. Benim kayığın kenarları da –yanındaki tekneyi gösterdi– onun gibi sarıydı, siyah oldu. Tabiat her şeyi kendine benzetiyor. Sen istediğin kadar boya, cilala, o yine karartıyor, kendine benzetiyor. Bana bir Macar anlatmıştı, Macar değil miydi yoksa, neyse, elime bir dam tuğlası geçmişti evi yaparken, şu damlara konulanlardan –kiremit diye düşündüm, oluk, oluklu kiremit, eskilerden diyecektim neredeyse– o da bizdeydi o gün, ağbi dedim, nasıl bu kadar ince kiremit yaparlar?

2 Eski tüfeklerden, namıdiğer “Motor Ahmet”, “Terzi Ahmet”. Edip Cansever'in “Mendilimde Kan Sesleri” şiirinin “Ahmet Abi”si. Anadoluhisari'nda Göksu kıyısında bir yandan kayığıyla uğraşırken bir yandan da kendine ve bana (bize?) söylediklerini not almışım.

GRAMSCI'NİN MEKTUPLARI³

Belge Yayınları yeni bir kitap yayımladı. Gramsci'nin, “gerçekten tam ve katıksız ilk İtalyan marksisti”nin (Togliatti) 1926'da hapsedildiği Ustica adasından ve/veya daha sonra gönderildiği hapishaneden yolladığı mektuplardan seçmeler. (*Çocuklarıma Mektuplar*, Antonio Gramsci, Belge Yayınları 5, 136 s., 40 TL.) Böylece Gramsci'nin yurdumuzda yayımlanan kitapları dörde yükseldi (diğer üçü: *Hapishane Mektupları*, Gerçek Yayınları, 1967; *Aydınlar ve Toplum*, Çan Yayınları, 1967; *Felsefe ve Politika Sorunları*, Payel Yayınları, 1978).

Kitap, *L'Albero del riccio*, Antonio Gramsci, Roma 1966 adlı kitaptan çevrilmiş. İtalyancadan çevirenler Meral ve Cemal Erez. Yayınevinin tanıtma yazısından anladığımızı göre, İtalyanca basıkıda Gramsci'nin mektuplarında sözünü ettiği masallar da kitaba eklenmiş. Kitapta Gramsci'nin büyük oğlu Delio'ya 18, küçük oğlu Giuliano'ya 17, ikisine birlikte 1, baldızı Tania'ya 12, karısı Giulia'ya 7, annesine 3, Teresina'ya (kız kardeşi) 2, toplam 60 mektup var. Ve yukarıda sözü edilen masallar (daha doğrusu masal ve çocukluk anıları). Bunlar da şöyle: Puşkin'den “Altın Horoz”, Giuseppe Ravegnani'den “Tavşanların Düğünü” ile “Kötü Ayının Masalı”, Rudyard Kipling'den “Rikki-Tikki-Tawi”, Dickens'tan “Bir Mezarcıyı Kaçıran Cinlerin Masalı”, Turgenyev'den “Bir

3 *Edebiyat Cephesi*, 12, 16-31 Ağustos 1979. *Çocuklarıma Mektuplar* (Antonio Gramsci, Çev. Meral-Cemal Erez, Belge Yayınları, İstanbul, 1979) üzerine. Görüldüğü gibi ukala, haddini bilmez bir yazar (adayı) karşısındasınız. Nitekim derginin 16 Ekim-15 Kasım 1979 tarihli 16-17. sayısında çevirmenler adına Cemal Erez'in hemen her noktada haklı, ama beni gereğinden fazla harcayan zehir zemberek bir cevap yazısı yayımlandı. Böylece ilk polemğim başladı – ama ben haddimi bilip cevap vermediğim için hemen bitti.

Şark Masalı”; Tolstoy ve Gorki’den “Oyunlar” ve “Şeytanların Kamburu” adlı çocukluk anıları ve Giuseppe Saverio Bonifacio Saintine’den “Robinson Ateş Üretiyor” adlı bir parça.

Kitabın tanıtılmasına kapaktan başlamak gerek. Deniz Oral’ın kapak kompozisyonu, özellikle kullanılan fotoğraf sayesinde kitabın duygu yükünü, “Bugün tanıma fırsatını bulduğumuz” bu “baba”nın “moral gücünü, ruh aydınlığını” bize duyurabiliyor. Tabii, tutuklu ve bu yüzden küçük oğlunu gerçekten görememiş, “çocuklarının büyüdüğünü ona kanıtlayan tek şey fotoğrafları olmuş” bir babanın hüznünü ve sevgisini de. Kapak üzerine olumlu şeylerden sonra –başarılı baskıyı gölgelememekle birlikte– teknik bir uyumsuzluğa değinmeli. Kapakta kitabın adı iki ayrı karakterde yazıyla Çocuklarım / Mektuplar biçiminde geçiyor. Oysa 1. ve 3. sayfalarda ismin iki kelimesi de aynı karakterde yazılmış: ÇOCUKLARIMA MEKTUPLAR. Bu durumda kapaktan kitabın adının ÇOCUKLARIMA olduğu, MEKTUPLAR ibaresinin ise başlık altı olduğu sonucu çıkıyor. Bu, teknik bir uyumsuzluk, eksiklik.

Giuseppe Ravegnani’nin “sevgili küçük okuyuculara” önsözünü başlıyor kitap. Önsöze diyecek yok. Bir iki ufak şeyin dışında. Birincisi, Gramsci’nin 7 yıl hapis yattığı söyleniyor önsözde. (Oysa tanıtma yazısında bu süre –doğru olarak– 11 yıl). Bu durum, ya dizgi baskı hatası ya da (ki buna ihtimal veremiyorum) çeviride bir aksama. Öteki eleştiriler önsözün çevirisi konusunda: bir yerde “apologlar” deniliyor; bu Türkçeleştirilmeliydi. Bir de “moral gücü”, bu da benzer bir durum: özellikle, “moral” kelimesinin Türkçedeki değişik anlamları düşünülerek –metindeki anlamıyla– Türkçeleştirilmeliydi. Bir de, bir “çeviri sorunu”: Gramsci “1921’de Rusya’ya gidip bir yıl kalıyor ve orada tanıştığı Julia Schucht’la evleniyor.” (*Aydınlar ve Toplum*, Çan Yayınları,